

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Tionde söndagen efter Trefaldighet, tema: Besöksetider. Text: Luk 19:41–47.

41 När Jesus kom närmare och såg staden, grät han över den 42 och sade: "Tänk om du i dag hade förstått, också du, vad som ger dig frid! Men nu är det dolt för dina ögon. 43 Dagar ska drabba dig då dina fiender bygger en belägringsvall runt dig och omringar och pressar dig från alla håll. 44 De ska slå dig och dina barn i dig till marken och inte lämna sten på sten i dig, därför att du inte förstod den tid då Herren besökte dig."

45 Sedan gick Jesus in på tempelplatsen och började driva ut dem som sålde där. 46 Han sade till dem: "Det står skrivet: Mitt hus ska vara ett bödens hus. Men ni har gjort det till ett rövarnäste!"

47 Och han undervisade i templet varje dag.

Bön: Jesus, öppna du vårt öra när vi kommer för att höra vad i dag du till oss säger om allt som i dig vi äger!

Gör oss alla för dig stilla, låt oss ej din nåd förspilla, som du oss ånyo bjuder när ditt budskap till oss ljuder! Amen.

Textens bakgrund

Judarna, främst de ortodoxa judarna, firar i juli *Tisha Beav*, en sorgedag till minne av Jerusalems förstörelse år 586 f Kr, men också till minne av romarnas förstörelse av Jerusalem år 70 e Kr. Det är den senare händelsen som Jesus här talar om, den som skulle komma ca 40 år efter att judarna förkastade Messias. Den här söndagen, den 10 efter Trefaldighet, bär temat *Besöksetider* med anledning av de här händelserna, och särskilt för att Jesus gråter över Jerusalem. Det händer efter att han hade hyllats av folket när han red in i Jerusalem på en åsna.

När Jesus varnar för den annalkande katastrofen, använder han ord som är en exakt beskrivning av det som redan hade skett en gång. Romarna skulle 40 år senare göra det

samma som babylonierna hade gjort sexhundra år tidigare. Judarna hade inte lärt sig läxan.

Det judiska folket såg templet i Jerusalem som en garanti för Guds närvaro. Det praktfulla första templet hade byggts under Salomo på 900-talet f Kr och uppvisade en skönhet utan motstycke. När babylonierna attackerade Judariket trodde man att Gud skulle skona Jerusalem för templets skull. Men profeten Heskial måste varna: Gud bor inte i templet för att det är hans hus, utan för att man tillber honom i ande och sanning. Och det gjorde man inte, utan man levde i orättfärdighet och hyckleri.

Då Gud lämnade sitt tempel åt förstörelsen upplevdes det som om han också övergav sitt folk. Men det gjorde han inte. Genom profeterna hade han gett folket sina löften, att han åter ska upprätta Davids fallna tron och insätta en ny kung, som ska regera i evighet. Därför lät han folket återvända från landsflykten och de fick bygga upp ett nytt tempel. Det var först bara en skugga av det gamla. Men det förskönades sedan av kung Herodes i hans ärelystnad. Restaureringsarbetena pågick ännu under Jesu tid.

Då Jesus rider mot Jerusalem på palmsöndagen, några dagar innan han ska korsfästas och på det grymmaste sätt förkastas av sitt folk, ser han ut över staden och templet och börjar gråta. Han blir upprörd över att folket än en gång förkastar Guds ord. Det sköna templet strålade framför dem. Men vad betyder guld och ädelstenar, när det inte finns någon sann gudsfuktan? Några dagar senare skulle han, Messias som de just hyllat, utlämnas åt romarna att korsfästas.

Jesus gråter inte så mycket över att också det här templet måste förstöras som över att man nu står i beråd att gripa Guds Son, som Gud av nåd sänt till sitt folk som Frälsare. Så säger han ju också i liknelsen om de onda vingårdsarbetarna som han nästa dag kommer att berätta i templet och som Matteus har återgett (Matt 21:33ff). Han ser att folket inte har lärt sig någonting av den förra förstörelsen. Det är ett symptom på avfallet att de har börjat använda templet som en marknadsplats, där folkets ledare med stöd av sina privilegier tillgodoser sina egna köttsliga behov, men inte dyr-

kar Herren. Därför kopplar Lukas samman händelsen när Jesus driver ut försäljarna ur templet med hans sorg över hur hans eget folk förkastar honom. Enligt Markus 11 sker det först nästa dag, på måndagen i Stilla veckan.

Jesus upprörs av att det finns en massa försäljare i templet. Det är som en marknad. Judarna skulle ju offra i olika situationer och för det behövdes offerdjur. Det är förunderligt, att han som är fridens kung nu uppträder med vrede och våld. Den här sidan av vår Frälsare vill man oftast glömma bort. Det är lagen och heligheten som känns obehaglig.

Vi ska stanna upp inför två saker. Dels innehåller den profetian om Jerusalems förstörelse under romarna och vittnar om Guds stora tålmodighet med sitt folk, och dels Jesu vrede över syndens uttryck. Vi börjar med vreden.

1. Guds vrede

Jerusalems förstörelse under romaren Titus år 70 e Kr var en fruktansvärd repris av det som skedde under Nebukadnessar år 586 f Kr. Jesus anger orsaken, "därför att du inte förstod den tid då Herren besökte dig".

Låt oss alltså först gå tillbaka till 500-talet f Kr. När Jesus säger "Tänk om du i dag hade förstått, också du, vad som ger dig frid!" använder han ordet *shalom* (grek *eiréne*), som kan betyda både frid och fred. Det är ett ord som uttrycker den fullkomliga avsaknaden av oro och strid, ett tillstånd där man inte upplever något hot från grannfolken, man är frisk, man får skörda det man sår och man får äta sig mätt.

När judafolket hade förts bort i landsflykt till Babylonien upplevde de verkligen ingen sådan *shalom*. De var bortförda från sitt land, fienderna trampade deras mark, de kunde inte så och skörda, de var slavar. De längtade efter frid. Men likväl satte de sin förhoppning till en falsk frid. De litade på att de hade kvar templet i Jerusalem. Där bodde Gud. Han var deras garant.

Då kom Hesekiel med Guds domsord. Han sade dem, att Gud ska flytta bort från sitt tempel. Det var oerhört. Det trodde man inte på. Han hade ju lovat bo där! Men han kunde

inte vistas där tillsammans med avgudadyrkare. Folket levde i en falsk tro på att det yttre templet skulle hjälpa dem. Men deras hjärtan var långt från Gud. De hade glömt hans bud. De levde inte som han hade förutsatt. Profeten Amos hade långt tidigare varnat för att olycka kommer över dem för att de hycklar med sin gudsfuktan, medan de lever i orättfärdighet (Amos 5:21–23):

21 Jag hatar era fester, jag föraktar dem, jag tål inte era högtider. 22 För även om ni offerar både brännoffer och matoffer åt mig har jag ingen glädje i dem, jag vill inte se era gemenskapsoffer av gödkalvar. 23 Ta bort dina sångers buller ifrån mig, jag vill inte höra ditt strängospel.

Därför var Amos uppmaning till sitt folk: *Bered dig att möta din Gud, Israel.* (4:12)

Också profeten Jeremia bestraffade prästerna och profeterna för att de handlade lögnaktigt och sökte orätt vinning (Jer 8:11):

De tar det lätt med att bota dottern mitt folks skada och säger: "Allt är väl, allt är väl!" Men allt är inte väl.

Här ser vi den falska friden. Man sätter sina förhoppningar till sin yttre gudsfuktan, sina offer, sin gudstjänst med skön musik, och så intalar man sig och andra att allt är bra. Men hjärtat är långt från Herren.

Det är därför som Gud vredgades över avfallet. Jesus ser samma hyckleri i templet och hans vrede upptänds. Folkets ledare har skaffat sig orättvisa förmåner i handeln på templet's förgård, där fattiga människor utnyttjas i sin trohet mot lagens bestämmelser.

Till den falska friden hörde också att man satte sin förhoppning till en jordisk Messias, som skulle återupprätta Davids fallna tron. När Jesus kom var det många som undrade om inte han var Messias. Ja, också fariseerna och de skriftlärdade måste inse att han var sänd av Gud. Men likväl förnekade de honom och ville röja honom ur vägen, som det står strax efter vår text. Han uppfyllde nämligen inte de kriterier som man hade satt upp. Man tänkte att han skulle befria folket från romarna och ge dem den yttre friden.

Men det var inte den friden som Jesus kom med. Redan när han föddes kom friden till jorden, i den mörka natten, i kylan, i betrycket under romarna, i terrorn under Herodes som sedan skulle mörda en massa pojkar i Betlehem för Jesu skull. Hans frid var inte en sådan som världen ger. När Jesus såg ut att utlämnas åt ofriden, då han blev fängslad, torterad och korsfäst, då segrade friden. Så skulle Gud ge oss frid, eftersom straffet för vår synd lades på Jesus.

Har Gud någon orsak att vredgas på oss?

Vi lever i svåra tider, med krig i våra grannländer, med en pandemi som vi gärna hade lagt bakom oss men som ännu vilas som ett mörkt spöke över hela världen, och med ett klimathot som yttrar sig bl a som brännande hetta. I sådana tider brukar det ofta bli väckelse. Det är i sådana förhållanden som Gud söker oss. Men det verkar som om vårt folk inte skulle lyssna och förstå något.

Här går tankarna till Uppenbarelsebokens profetior om de sju vredesskålen (Upp 16), där det heter om den fjärde skålen (v 8–9):

Den fjärde tömde sin skål över solen, och den fick makt att bränna människorna med eld. Människorna brändes av stark hetta och hädade Guds namn, han som har makt över dessa plågor. Men de omvände sig inte så att de gav honom äran.

Vi ska inte inbilla oss att läget hos oss är bättre än i Jerusalem decennierna före 586 f Kr eller på Jesu tid. Vi ska inte vara förvånade om Gud sänder hårda straff också över oss, om vi inte vänder om från vår onda väg. Det värsta är att vi har att vänta en evig förtappelse, om vi har att lita bara till oss själva. Så fruktansvärd är vår synd. Nu gäller det att söka hjälp. Vi har orsak att påminna med Amos: Bered dig att möta din Gud!

Därför ska vi nu fråga oss: Kan Gud ha förbarmande? Har han ännu tålamod?

2. Guds tålamod

Låt oss återvända till Jerusalems första förstörelse. Någon större bedrövelse har människor inte skådat. Jeremia sitter på ruinerna och

sjunger sina klagovisor. Men då får han se en glimt av friden, Klag 3:22–23:

Det är HERRENS nåd att det inte är ute med oss, att det inte är slut med hans barmhärtighet. Den är ny varje morgon, stor är din trofasthet.

Redan tidigare hade Jeremia fått veta av Herren vad han har för tankar om sitt folk (Jer 29:11):

Jag vet vilka tankar jag har för er, säger HERREN, nämligen fridens tankar och inte ofärdens för att ge er en framtid och ett hopp.

Hur kommer det sig att Jeremia kan se en framtid och ett hopp mitt i denna jämmer? Det ger Hesekiel svar på (Hes 20:41–42):

Jag ska visa mig helig bland er inför hednafolkens ögon. Ni ska inse att jag är HERREN, när jag låter er komma in i Israels land, det land som jag med upplyft hand lovade att ge åt era fäder.

Svaret är tvådelat: 1) Gud ska bevisa sig helig bland sitt folk inför hednafolken. 2) Hans löften till fäderna, avgivna under ed. Därför har Gud tålamod.

Gud låter inte sitt namn trampas i smutsen. Ingen ska få säga att Gud inte har förmått hålla sina löften. Även om hednafolken runt om triumferade när Jerusalem förstördes av Nebukadnessar, så fick de sin del av straffet, och de måste se hur undret skedde: judafolket fick återvända och åter bygga upp sitt tempel.

Gud hade nämligen lovat att se till att friden skulle upprättas genom Davids son. Det löftet höll han genom att hålla sin hand över folket i Gamla testamentets tid. Jesus föddes som Davids efterkommande, Davids son, av Judastam, precis som profeterna hade sagt. Det var han som skulle uppfylla löftet. Därför hade Gud tålamod med sitt folk. De skulle ännu få en chans.

Men trots alla lärdomar från Gamla testamentets tid har judarna inte förstått att ta vara på sin särskilda besökelsestid när Jesus vandrar omkring bland dem. De håller fast vid sina offer och sin tempeltjänst och förkastar sin Frälsare.

Gud måste än en gång förstöra staden och templet, för att en gång för alla göra slut på de mänskliga ordningarna. Nu skulle den eviga ordningen upprättas. Ett evigt gällande offer bars fram på korset när Jesus dog för hela världens synder. Då rämnade förlåten i templet. Ingen är mera utestängd från himlen. Det är öppet, nu går inbjudan ut: kom till bröllopet! Det gäller alla, som i liknelsen: "alla som ni träffar på". Nu finns inte längre någon mur som skiljer hedningar från judarna. Nu har alla samma Herre.

Det här är uppfyllelsen av Guds löften till profeterna. När profeterna sade: "I kommande dagar", sade apostlarna: "Det som profeterna har sagt har vi nu sett."

Hur länge räcker Guds tålmod med oss? Vi lever på många sätt likadant som under GT:s tid. Samma riksdagsledamöter som förkastar äktenskapet mellan man och kvinna och som bestämmer att man får döda de ofödda barnen går i kyrkan på självständighetsdagen och låtsas vara fromma. Prästerna och biskoparna säger: Allt står väl till. Men allt står inte väl till. Folket förlitar sig på sin yttre gudstjänst, sitt kristna namn, man döper sina barn, låter dem gå i skriftskola för att få gifta sig i kyrkan och när man dör vill man höra lugnande ord av prästen: Allt står väl till, säger man, men allt står inte väl till.

Ta vara på Guds ord medan det heter i dag! I dag är din besökelsedag. Idag ljuder ordet om frid med Gud, i dag är Jesus med. Vi vet inte hur länge det dröjer tills han omstörtar sin stad nästa gång, och då slutligt och med hela skapelsen. För det ska han göra. Det kommer ännu en dag när sten inte ska lämnas på sten, utan hela jorden ska gå under. Och då ska domen börja med Guds hus, hans kyrka. Den dagen är det för sent att söka Herren. Men i dag är den rätta tiden.

Frågar du, om Gud har tålmod med dig? Jag kan då försäkra dig att det budskap som Jeremia fick framföra, det gäller än: Herrens nåd har inte tagit slut. Så som rövaren fick förlåtelse på korset, så får var och en som tror på honom syndernas förlåtelse och evigt liv. Den som kommer till honom, ska han sannerligen inte kasta ut. Kom därför i dag till den frid som varar och låt honom bli din Herre! Då

har du också hopp inför evigheten, då må jord och himmel störta samman, men Jesu ord ska aldrig förgås, om än himmel och jord förgås.

Bön: Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.